

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA
VHUVHILI (SAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

LA RA 2011

MARAGA: 80

TSHIFHINGA: awara 2

Bammbiri ili li na masiatari a 7.

PFESANI

1. Bammbiri heli li na KHETHEKANYO THARU:
  - KHETHEKANYO YA A: Zwibveledzwa zwa vhusiki (Maanea) (40)
  - KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwilapfu zwa vhudavhidzani (20)
  - KHETHEKANYO YA C: Zwibveledzwa zwipfufhi zwa vhudavhidzani (20)
2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO ya A, NTHIHI kha KHETHEKANYO ya B na NTHIHI kha KHETHEKANYO ya C.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE NA INWE kha siatari LISWA, hune ya fhelela hone ni talele.
5. Ni fanela u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii na zwiinwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo waṅu. Thomani nga u nṱwala pulane yaṅu ni kone u nṱwala maanea.
6. U pulana haṅu hothe hu tea u sumbedzwa nga u ralo, ni eletshedzwa uri ni tale mutalo u buḁekanyaho na u pulana hothe.
7. Khethekanyani zwifhinga zwaṅu nga ndila i tevhelaho:
  - KHETHEKANYO YA A: minetse ya 60
  - KHETHEKANYO YA B: minetse ya 30
  - KHETHEKANYO YA C: minetse ya 30
8. Nomborani phindulo dzaṅu no sedza kunomborelwe kwa mbudziso.
9. Nwalani ṱhoho ya phindulo yaṅu.

NI DZHIELE NZHELE: Musi ni tshi vhala tshivhalo tsha maipfi ni songo
vhala na ṱhoho iyi.
10. Nwalani zwi no vhalea, nahone nga vhuronwane.

KHETHEKANYO YA A: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI MAANEA**MBUDZISO 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 200 u swika 250.

- 1.1 Zwila musi hu na Khaphu ya bola ya Lifhasi ho vha na fesithivala ya vhaṁbi tshitediamu tsha Orlando. Vhaṁbi ho vha ho ḁa vha tsini na vha kule. Nwalani maanea nga ṭhoho heyi:

Fesithivala ya muzika ye nda i dzhenela

[40]

- 1.2 Khonani yaṅu o ni kunga u vhona bola kha tshiṁwe tsha zwitediamu. Nwalani maanea nga ṭhoho heyi:

Duvha je thimu ya hashu ya kunda

[40]

- 1.3 Khirisimusi ndi tshifhinga tsha madakalo. I takadza vhahulwane na vhutuku. Nwalani maanea nga ṭhoḁo heyi:

Khirisimusi ye ya ntakadzesa

[40]

- 1.4 Vhana vhanzhi vha khou aluwa vha sa athu u vhona phukha dzi tshilaho nga nḁa ha u dzi vhona kha thelevisheni na kha dzibugu. Nwalani maanea nga ṭhoḁo heyi:

Duvha le tshikolo tsha hashu tsha dalela Zuu/vhugalaphukha

[40]

- 1.5 Vhaswa vhanzhi vha khou vhingana nga minyanya i takadzaho nahone i duraho. Nwalani maanea nga thoho heyi:

Munyanya wa mbingano ya mukomana wanga

[40]

- 1.6 Nndu ya hanu yo engedzedzwa nahone yo naka vhukuma. Kha kamara dzo engedzedzwaho inwi ni na yanu. Nwalani maanea nga thoho heyi:

Kamara yanga ya u naka

[40]

- 1.7 Tshikoloni tsha hanu ho niwalwa mulingo, matshudeni vho shumaho zwavhuḍi vho wana pfufho. Inwi ni muḽwe wa vho wanaho pfufho. Nwalani maanea nga thoho heyi:

Duvha le nda wana pfufho/awadi

[40]

- 1.8 Mme anu vho ni ruma banngani u bvisa masheleni. No ri ni tshi tou dzhena na wana vhathu vho shuvhamiswa fhasi nga mavemu. Nwalani maanea nga thoho heyi:

U tangulwa ha bannga ya Muruiwa

[40]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 40

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 2**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha nna dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha 80 u swika 100.

2.1 VHURIFHI HA VHUKONANI

No vha no dalela mukomana wanu musi zwikolo zwo vala. No diphina nga u vhona zwithu zwo fhambanaho. Nwalelani khonani yanu vhurifhi ni mu talutshedze zwe zwa ni takadza. [20]

2.2 MUFHINDULANO

Tshinakaho ho ngo edela hayani nge a vha o tuwa na muthannga wawe Andirisi. U sa edela hawe hayani zwo sinyusa mme awe Vho-Masindi. Nwalani mufhindulano vhukati ha Tshinakaho na Vho-Masindi. [20]

2.3 GARATA YA THAMBO

Tombo la makhulu wanu vho lovhaho mahola li khou vulwa nga nwedzi wa Nyendavhusiku 2011. Nwalani gara ya u ramba vhatu vhutamboni uho. [20]

2.4 VHURIFHI HA NDIVHUWO

Ni mudzulaphanda wa Khorombusi ya Tshikolo kha tshinwe tsha zwikolo zwa henefho ha hanu. No ita khumbelo ya donesheni ya u fhatelwa holo. Nwalani vhurifhi ha ndivhuwo no vhu livhisa kha vha khamphani ye ya ni thusa. [20]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 20

KHETHEKANYO YA C: ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO 3**

Fhindulani mbudziso NTHIHI kha tharu dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 60 u swika 80.

3.1 FULAYASI

Malume aṅu vha na madennde na zwidulo zwine vha zwi hirisa arali hu na mishumo yo fhambanaho. Nwalani fulayasi dzine na ḁo ṅea vhathu vhane na ḁo ṅangana navho malugana na bindu ḁa malume aṅu.

[20]**3.2 NDAELA**

No vha no ya sibadela; dokotela o ni ṅea mishonga yo fhambanaho na ndaela dzine na tea u tevhedza. Hu na phakethe dza philisi tharu na mushonga u re boḁeloni. Nwalani ndaela ye dokotela a ni fha ya kushumisele kwa mishonga iyo.

[20]**3.3 KHUNGEDZELO**

Itani khungedzelo ya bindu ḁaṅu ḁa u rengisa garaṅa dza u founa.

[20]

ṀHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 20
MARAGAGUTE: 80